

ekshumuoti 152 palaikai ir 1 šlaunikaulis. Anksčiau minėtuose archyvinuose dokumentuose – kapinių plane ir sąrašė nurodyti 153 palaidoti vokiečių karo belaisviai, iš kurių 7 mirę specialiojoje ligoninėje. Ekshumavus paaiškėjo, kad archyviniai duomenys iš dalies atitinka realybę: ekshumuoti 152 skeletai, tačiau planas nėra tikslus. Todėl galima daryti išvadą, kad sąrašė nurodytos teisingos tapatybės, tačiau galbūt netikslūs kapų vietos.

Pagal archyvinius duomenis, kapinių plotas yra apie 600 m². Atsižvelgiant į ekshumuotų palaidojimų išsidėstymą, karo belaisvių kapinės įrengtos 696 m² plote. Bendrai karo belaisvių ir specialiosios ligoninės palaidojimai išsidėstę 1044 m² plote. Kapinės sudarė 7 palaidojimų eilės, vienas individas palaidotas ne eilėje bei teritorijos PR dalyje iš dviejų eilių ir 9 palaikų sudaryta specialiosios ligoninės palaidojimų vieta. 2018 m. tyrimų plotas siekė 126,7 m², iš viso 2018–2019 m. karo belaisvių kapinėse atidengtas 388,9 m² plotas.

Karsto dangčio kryžius, kryželiai ir mone-tos suinventorinti (iš viso 10) ir perduoti LNM. Ekshumuoti palaikai bus perlaidojami Vilniaus Vingio parko karių kapinėse.

The Second World War German POW cemetery at Rudens St. 29, Vilnius

In 2019, the exhumation work, begun in 2018, of Second World War German POWs continued at Rudens St. 29, Vilnius. Based on archive data, these burials hold 153 POWs. 262.2 m² were excavated and 137 remains exhumed. The burials were discovered at a depth of 0.3–1.35 m. Two individuals had been interred with silver crosses (Fig. 1), the rest without anything. The individuals had been interred with extended arms and legs, supine, and the head to the E. 8 remains were unearthed without a

skull, an intervention was identified for five. Five had been interred in coffins (Fig. 2).

The remains belong to 15–45 year-old males. The skeleton survival rate was 95%. 113 individuals showed signs of load-related changes. Autopsy cuts were identified on 9 skulls. Inflammation processes were discovered in the osteological material of 19 individuals. Various fractures were identified on 28 skeletons, 73% of them healed (Fig. 3). 82 individuals had signs of dental work, 73 had cavities; 117 had lost at least several teeth; and 15 had wisdom teeth.

In 2018–2019 152 remains and 1 femur were exhumed. In general, the POWs and special hospital burials were arranged in seven rows in 1044 m², one individual having not been interred in a row. Two rows and nine remains in the SE part of the cemetery comprised the burial site for the special hospital. Overall, 388.9 m² were excavated in the POW cemetery in 2018–2019.

Arūnas Kalėjus, Vytenis Podėnas,
Gytis Grižas, Valdas Steponaitis,
Evaldas Vailionis,
Eduardas Remecas, Gediminas
Petrauskas, Saulius Žegunis

1863–1864 m. sukilėlių kapavietė Pilies kalne Vilniuje

2018–2019 m. LNM muziejininkų ir archeologų grupė tęsė 2017 m. pradėtus Vilniaus Pilies kalno teritorijos archeologinius tyrimus (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 617–625). Detalieji tyrimai atlikti Pilies kalno aikštelėje, 1831–1878 m. ant kalno funkcionavusios carinės tvirtovės vidinio kiemo V pusėje, 1863–1864 m.

1 pav. 2017–2019 m. archeologinių tyrimų perkaso su duobėmis ir identifikuotais sukilėlių palaikais, 1832 m. įrengtos parako saugyklos liekanomis bei 1837–1859 m. optinio telegrafo direktoriaus namo pamatų dalimi. G. Grižo brėž.

Fig. 1. The 2017–2019 trenches with the pits and identified insurgent remains, the remains of the 1832 gunpowder magazine, and part of the foundation of the house of the 1837–1859 optical telegraph director

sukilimo dalyvių, nubaustų mirties bausme Lukiškių aikštėje, palaikų užkasimo vietoje. 2018–2019 m. buvo iširtos dvi bendro 84 m² ploto perkaso. 2018 m. iširta 41 m² ploto perkasa 5, fiksuotas 0,30–2,92 m storio kultūrinis sluoksnis, susiformavęs 1831 m. – XX a. Aptikta 1837 m. statyto pastato liekanų (pamatų dalis) bei 3 duobės su užkastais trimis 1863–1864 m. sukilimo dalyvių palaikais (1 pav.).

Pastato pamatai visiškai atidengti 2017 m. perkaso 3 ir 2018 m. perkaso 5 plote. V sienos pamatai pilnai išlikę, 10 m ilgio, 1–1,05 m storio. Š, P sienų bei vidinių pertvarinių sienų pamatų išlikę tik fragmentai, Š – 70 cm ilgio, 1 m storio, P – 2 m ilgio, 0,95–1 m storio. Š, P bei pertvarinių sienų pamatai buvo nuardyti 1940–1941 m. Pamatai įrengti iš akmenų ir plytų nuolaužų, paimtų iš nugriautų Aukštutinės pilies statinių. Apatinė pamatų dalis įrengta

iš keliomis eilėmis be rišamosios medžiagos sudėtų riedulių, o viršutinė sumūryta iš riedulių ir plytų nuolaužų, surištų pilkšvu kalkių skiediniu. Pamatai įleisti į 1831 m. įrengiant tvirtovę suformuoto statybinio laužo, užpildo rusvu moliu, sluoksnį. Pamatų planas sutampa su iš archyvinų šaltinių žinomu 1837 m. statyto optinio telegrafo direktoriaus gyvenamojo namo planu. Architektams atlikus tyrimus nustatyta, jog pamatų kalkių skiedinys yra būdingas XIX a. Be to, pamatų skiedinyje aptiktas XVIII a. vidurio – XVIII a. II pusės balta glazūra padengto plokštinio koklio fragmentas. Remiantis sukauptais duomenimis, galima pagrįstai teigti, jog pamatai buvo sumūryti 1837 m. statant medinį vienaaukštį gyvenamąjį namą, skirtą optinio telegrafo direktoriui ir jo pavaduotojui. Optinio telegrafo Sankt Peterburgas–Varšuva linijos Vilniaus atkarpos 4-osios direkcijos postas buvo įrengtas 1837–1839 m. pilies V bokšte. Pastatas demontuotas 1859 m.

2017 m. atliekant archeologinius tyrimus buvusio 1831–1878 m. carinės tvirtovės vidinio kiemo V dalyje, aptikta 11 duobių su užkastais 17 1863–1864 m. sukilėlių palaikais. 2018 m. toje pačioje aikštelės dalyje aptiktos dar 3 duobės (duobės 12–14) su 3 sukilėlių palaikais. Atlikus palaikų identifikaciją, įvertinus archyvinų šaltinių ir archeologinių tyrimų duomenis nustatyta, jog rasti sukilimo dalyvių Boleslovo Koliškos (1837 07 26–1863 05 28) (2 pav.), Juliano Lesnevskio (1832–1863 06 10) ir Tito Dalevskio (1840 05 01–1863 12 30) palaikai. Aukos užkastos be karsto, ant nugaros, galva į V, gausiai apipiltos kalkėmis. Prie palaikų aptikta drabužių liekanų – audinių fragmentų, sagų, sąsagų, sagčių bei asmeninių daiktų – religinio turinio medaliukų. Tito Dalevskio palaikai buvo stipriai apardyti 1915–1916 m. įrengiant žaibolaidį, rasti tik dešinės rankos ir

dešinės pėdos kaulai. Išlikusių palaikų tapatybė nustatyta atlikus DNR tyrimus, mėginius tyrimams paimant iš brolio Aleksandro Dalevskio kapo Vilniaus Rasų kapinėse (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 577–581). Manoma, kad T. Dalevskio palaikai, rasti įrengiant žaibolaidį, galėjo būti perkelti į Vilniaus Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios rūsius.

Remiantis archyvinių šaltinių ir archeologinių tyrimų duomenimis, VU MF specialistams ir Valstybinės teismo medicinos tarnybos ekspertams atlikus kompleksinį palaikų identifikavimą, nustatyta, jog iš 21 sukilėlio, Lukiškėse nubausto mirties bausme, per 2017–2018 m. ant Pilies kalno vykdytus archeologinius tyrimus nerasta tik kunigo Stanislovo Išoros palaikų. Kunigui egzekucija buvo įvykdyta pirmajam iš sukilėlių, 1863 m. gegužės 22 d. Archeologinių tyrimų duomenys (kapavietės ribos, duobių išdėstymas, radiniai prie palaikų), archyvinių šaltinių tyrimų duomenys (egzekucijų aukos, laikas) bei palaikų identifikavimo rezultatai leido įvertinti palaikų užkasimo principą. Iš turimų duomenų matyti, kad tik dalyje atvejų kitos egzekucijos aukos (palaikai) buvo užkastos greta viena kitos iškastose duobėse (4 duobių poros: duobės 12 ir 13, 3 ir 5, 9 ir 10, 8 ir 1), dalis užkasta priešingoje kiemo pusėje (duobės 2, 4, 6, 7, 11, 14). Taigi dalis palaikų buvo užkasti ne pagal egzekucijų laiką greta viena kitos iškastose duobėse. Veikiausiai tokį iš dalies padriką palaikų užkasimą tai vienoje, tai kitoje kiemo vietoje sąlygojo objektyvios aplinkybės. Vis dėlto neatmestina tikimybė, jog vienos egzekucijos aukų palaikai buvo užkasti vienoje, o kitos jau kitoje kiemo vietoje tikslingai – siekiant eliminuoti galimybę ateityje nustatyti palaikų tapatybę pagal jų užkasimo eigą. Nesant archyvinių duomenų, šią prielaidą galima patvirtinti ar paneigti tik lyginant duomenis iš tyrinėtų analogiškų vienalaikių objektų.

2 pav. Boleslovo Koliškos palaikai in situ.
K. Stoškaus nuotr.

Fig. 2. The remains of Boleslovas Koliška in situ

Pagal sukauptus duomenis kunigo palaikų užkasimo vietos nebuvo įmanoma nustatyti, todėl 2019 m. tirta likusi neištirta carinės tvirtovės vidinio kiemo dalis – ŠV pakraštys ir parako saugyklos vieta. Remtasi prielaida, kad jei kunigo palaikai buvo užkasti ant kalno, tai didesnė tikimybė, jog toje pačioje kiemo dalyje kaip ir kitų sukilėlių. Iširta L raidės pavidalo 43 m² dydžio *perkasa* 6. Tyrimai vyko dviem etapais: pirmiausia iširtas kultūrinis sluoksnis, susidaręs tvirtovės vidinį kiemą V ir ŠV uždariusio ledynmečiu susiformavusio gūbrio šlaite (*perkasos* V dalis), antrame etape iširtos po V užvažą 1832 m. įrengtos parako saugyklos liekanos (*perkasos* R dalis).

Perkasos V dalies plote užfiksuotas 0,23–1,75 m storio kultūrinis sluoksnis, susiformavęs 1831 m. – XX a. viduryje. Jį sudarė 4 supiltinių gruntų sluoksniai bei keturi objektai (duobės, 1941 m. archeologinių tyrimų *perkasa*) (3 pav.).

Kultūrinio sluoksnio viršutinę dalį sudarė supiltinių gruntų ir buvusio žemės paviršiaus dangos sluoksniai: 3–17 cm storio esamo žemės paviršiaus dangos (velėna) sluoksnis, 5–68 cm storio 1948–1950 m. restauruojant pilies V

3 pav. Perkasos 6 V dalies bendras vaizdas, ištyrus iki žemio, iš ŠR. E. Vailionio nuotr.

Fig. 3. General view of the W part of trench 6, after excavation down to sterile soil, as seen from the NE

bokštą supiltų griuvenų sluoksnius, 4–7 cm storio 1941–1948 m. žemės paviršiaus dangos sluoksnelis, suformuotas 1940 m. II pusėje – 1941 m. I pusėje tvarkant ir apželdinant kalno aikštelę, bei 20–22 cm storio apie 1940 m. pilies liekanų ir kalno aikštelės tvarkybos darbų metu susidaręs tamsiai rusvo grunto sluoksnius. Po šiuo supiltinio grunto sluoksniu fiksuotas 6–60 cm (ŠV) – 35–45 cm (PV) storio 1831–1832 m. įrengiant tvirtovę virš žemio paskleistas pilkos žemės sluoksnius. Jis judintas XX a. pradžioje. Ankstyvesnis nei XIX a. kultūrinis sluoksnius šioje perkasoje dalyje neužfiksuotas – nukastas 1831 m. įrengiant tvirtovę. Ištyrus kultūrinį sluoksnį atidengtas žemės. Užfiksuoti du geologiniai sluoksniai: moreninis rusvos spalvos priemolis su nedideliu kiekiu žvyro ir žvirgždo akmenukų ir po juo slūgsantis šviesiai gelsvos spalvos smėlis.

Archeologiniu požiūriu svarbių objektų šioje perkasoje dalyje neaptikta. Identifikuotos

dvi iki 11–26 cm gylio nenustatyto laikotarpio duobės žemyje, veikiausiai 1831 m. imant molį tvirtovės statyboms iškasta 5 m ilgio, 1,5 m pločio, 1,1–1,75 m gylio nuo žemio paviršiaus duobė, perkasta XX a. pradžioje, bei 1941 m. archeologinių tyrimų metu per tvirtovės vidinio kiemo Š pakraštį link pilies V bokšto iki žemio iširtos 1,35–1,65 (ties dugnu) – 1,8 m (ties paviršiumi) pločio perkasoje dalis (šios perkasoje atkarpa buvo užfiksuota ir 2017–2018 m. perkasoje 1–3).

Tiriant kultūrinį sluoksnį daugiausia aptikta XIX a. – XX a. I pusės fajansinių indų ir kitos buitinės keramikos, stiklinių indų fragmentų, sagų, XIX a. II pusės patrankų užtaisų frikcinų degiklių, fabrikinės gamybos vinių. Iš pilies gyvavimo laikotarpio – neglazūrotų ir žaliai glazūrotų lovinių, plokščiųjų, banguočiųjų čerpių fragmentų, keletas arbaeto ir lanko strėlių antgalių. Iš proistorinio laikotarpio aptikti tik keli lipdytų puodų grubėtu paviršiumi fragmentai.

Perkasos R dalyje užfiksuotas iki 2,8 m storio kultūrinis sluoksnius, susiformavęs 1832 m. – XX a. Jį sudarė po tvirtovės V užvažų

1832 m. įrengtos, vėliau dalinai demontuotos ir užpiltos parako saugyklos liekanos bei virš jų XX a. tvarkant kalno aikštelę susidarę supiltnių gruntu sluoksniai.

Sprendžiant pagal išlikusį Vilniaus tvirtovėje 1832 m. įrengtų parako saugyklų detalų brėžinį (*Vilniaus miesto planai*, V., 2016, p. 259), po V užvažą turėjo būti pastatyta požeminė saugykla, sudaryta iš įėjimo (laiptinės su aikštele apačioje) ir stačiakampės patalpos parakui saugoti, karkasinio tipo (konstrukciniai elementai: keturkampio skerspjuvio tašai, lentos), su pasieniais išdėstytomis lentynomis bei, matyt, medinėmis grindimis. Saugyklos sienos ir perdanga (lubos) iš išorinės pusės turėjo būti izoliuotos (izoliacinė medžiaga brėžinyje pažymėta kita spalva, tačiau neįvardyta). Virš saugyklos turėjo būti supiltas iki pusės jos aukščio storio grunto sluoksnis.

Atliekant tyrimus atidengtas ne visas saugyklos plotas – dalis jos tęsėsi į ŠV nuo perkastos, o PR dalis (laiptinės vieta) buvo ištirta 1941 m., fragmentai – 2017–2018 m. archeologinių tyrimų metu. 2019 m. buvo ištirtas įėjimas į saugyklą – apatinė laiptinės aikštelė, o saugyklos patalpos liekanos – tik iki H_{abs} 133,77–133,85 m aukščio. Saugyklos liekanas iki galo ištirti sutrukdė vykdomi kalno aikštelės tvarkymo darbai, tačiau svarbiausia, kad neišskirta požymių, leidžiančių manyti, jog saugykloje galėjo būti užkasti sukilimo dalyvio kunigo S. Išoros palaikai. Įvertinus šią aplinkybę, dalis saugyklos liekanų išsaugota ateities kartų tyrimams.

Atlikus archeologinius tyrimus nustatyta, jog saugykla buvo įrengta tvirtovės planuose nurodytoje vietoje, pagal parengtą detalų brėžinį. Saugyklos įrengti žemėje buvo iškasta netaisyklingo keturkampio pavidalo daugiau nei 3,4 m ilgio, apie 2,5–3 m pločio duobė. Joje buvo įrengta ŠV–PR kryptimi orientuota sau-

gykla, kurią sudarė 2 patalpos: laiptinė iš PR pusės, t. y. vidinio tvirtovės kiemo, su aikštele apačioje ir pagrindinės patalpos. Laiptinės apatinė aikštelė – apie 1,2 m ilgio (Š–P), apie 1,15 m pločio (V–R). Jos sienos buvo sukaltos iš lentų (išlikusios tik apatinės, po vieną abiejuose šonuose), iš išorės apšiltintos (rasta tamsiai rudos spalvos humusingo grunto, veikiausiai suirusių pjuvenų). Grindys – iš ant tašelių paklotų lentų (išlikusios dvi), galbūt įrengtos ant juodgrindžių arba vėliau remontuotos. Grindų liekanos aukščiausioje vietoje fiksuotos apie 2,7 m gylyje nuo esamo žemės paviršiaus, apie 1,9 m gylyje nuo 1863–1864 m. žemės paviršiaus.

Parako saugojimo patalpa – apie 2,5 m pločio (V–R), daugiau nei 2 m ilgio (Š–P) (4 pav.). Jos sienos buvo įrengtos iš kvadratinio skerspjuvio 12x12 cm dydžio tašų (statramsčiai), iš išorinės pusės apkaltų lentomis. Saugyklos P sienos ir durų liekanų neaptikta, Š siena nepasiekta (už tirtu ploto ribų). Atidengtos apie

4 pav. Perkastos 6 R dalis, 1832 m. įrengtos parako saugyklos liekanos in situ iš viršaus, (ŠV).

E. Vailionio nuotr.

Fig. 4. The E part of trench 6 and the remains of the 1832 gunpowder magazine in situ, as seen from above (from the NW)

1 m ilgio, 62 cm aukščio V sienos dalis, R – apie 30 cm ilgio, 29 cm aukščio sienos dalis. Prie V sienos aptikta 38–65 cm ilgio 3 keturkampio skerspjūvio statramsčių liekanų. Žemiau sienų ir statramsčių liekanų paviršiaus beveik visame tiriamos patalpos plote atidengtos lentos (lubų, lentynų?), sukritusios / sumestos daugiausia skersai (ŠR–PV), kelios – įstrižai patalpą.

Virš laiptinės aikštelės grindų ir pagrindinės patalpos liekanų užfiksuoti skirtingos rūšies supiltinių gruntų sluoksniai. Virš aikštelės grindų ir veikiausiai virš pagrindinės patalpos grindų liekanų buvo susidaręs iki 20 cm storio humusingo grunto sluoksnis. Virš jo fiksuotas iki 70 cm storio permaišyto gelsvo smėlio sluoksnis. Smėliu kaip izoliacine medžiaga matyt, buvo užpiltos saugyklos lubos ar perdanga bei sienų viršutinė dalis iš išorinės pusės. Ant šio sluoksnio aptiktos sukritusios ar sumestos demontuotos saugyklos perdangos ar lubų lentos. Jos saugyklos patalpos plote buvo užpiltos molingu gruntu, aukščiau – griuvenomis. Užpylus saugyklą, formuojant žemės paviršiaus sluoksnį, buvo supilta pilka su griuvenomis permaišyta žemė.

Kada tiksliai panaikinta parako saugykla, nenustatyta, nes preparuojant jos liekanas siauros chronologijos radinių neaptikta. Pagal paskirtį ji turėjo būti nebenaudojama nuo 1837–1838 m., kai greta buvo pastatytas optinio telegrafo direktoriui ir jo pavaduotojui skirtas gyvenamasis namas. Ar tuomet ji buvo panaikinta, ar išsaugota ir naudota pagal kitą paskirtį – nenustatyta. Mažai tikėtina, kad lentinis požeminis statinys galėjo būti išsaugotas iki XIX a. 6 dešimtmečio, tačiau vėliausiai saugykla galėjo būti panaikinta apie 1857 m., kai buvo parengtas tvirtovės panaikinimo projektas arba apie 1859 m., kai buvo nugriautas optinio telegrafo direktoriui skirtas namas. Ji neabejotinai panaikinta iki 1864 m., nes tais metais jos buvusios

laiptinės vietoje buvo užkasti sukilimo dalyvių Jokūbo Čechano ir Konstantino Kalinausko palaikai.

Apibendrinant pažymėtina, jog per 2017–2019 m. archeologinius tyrimus iširta visa carinės tvirtovės vidinio kiemo V dalis, apie 208 m² dydžio plotas. Tiriant nerasti tik kunigo S. Išoros palaikai. Remiantis archeologinių tyrimų rezultatais darytina išvada, kad kunigo palaikai buvo užkasti kitoje vietoje. Didesnė tikimybė, jog jie buvo užkasti ant Trijų Kryžių kalno, tuomet buvusioje carinės Vilniaus tvirtovės dalyje, greta egzekucijos vietos – Lukiškių aikštės aplinkoje ar kitoje Pilies kalno aikštelės vietoje. Tyrimų metu aptikti radiniai perduoti saugoti į LNM.

2019 m. lapkričio 22 d., dalyvaujant kaimyninių šalių valstybinėms delegacijoms, įvyko 1863–1864 m. sukilimo vadų ir dalyvių valstybinės laidotuvės. Sukilėlių palaikai amžinojo poilsio atgulė Vilniaus Senųjų Rusų kapinių centrinės koplyčios kolumbariume.

The January Uprising (1863–1864) burial site on Castle Hill in Vilnius

In 2018–2019, the LNM museologist–archaeologist group continued the investigation, begun in 2017, of Castle Hill in Vilnius and also conducted one in the enclosure of Castle Hill: at the burial site of January Uprising insurgents executed in Lukiškių Square, Vilnius and interred on the W side of the inner courtyard of the former 1831–1878 tsarist fortress on the hill.

In 2018, a 41 m² trench was excavated, revealing the remains of 3 insurgents (Fig. 2). The 2017–2018 investigation yielded the remains of 20 of the 21 insurgents executed in Vilnius (Fig. 1). Only those of Father Stanislovas Išora, who was executed first (on 22 May 1863), were not found.

In 2019, an attempt was made to find his remains. Because it was impossible to determine the burial site from the compiled data, the rest of the uninvestigated part of the inner courtyard of the tsarist fortress, i.e. the W–NW edge bordering the remains of the 1832 gunpowder magazine was excavated.

The excavation of the 43 m² area revealed a 0.23–1.75 m thick, up to 2.8 m thick in the area of the magazine's remains, cultural layer that had formed from 1831 to the mid-20th century. It was determined that the cultural layer that had formed prior to the 19th century in this part of the Castle Hill enclosure had been dug up in building the fortress in 1831 by order of the tsar (Fig. 3). The investigation yielded various finds characteristic of Medieval castles that came from the destroyed cultural layer, but most of the finds were artefacts from the 19th – first half of the 20th century. Part of the remains of the underground wooden gunpowder magazine were excavated (Fig. 4). The remains of the January Uprising insurgent, Fr. Išora, were not found. Based on the investigation results, the conclusion was drawn that the priest had been buried elsewhere. There is a greater likelihood that his body was interred in the part Vilnius Fortress then located on the Hill of Three Crosses; near the execution site, i.e. in the vicinity of Lukiškės Square; or at another location in the Castle Hill enclosure.

On 22 November 2019, the state funeral of the leaders and participants in the January Uprising was held and attended by state delegates of neighbouring countries. The remains of the 20 insurgents were laid to rest in the columbarium of the central chapel of Old Rasos Cemetery in Vilnius.

Gediminas Petrauskas,
Vykintas Vaitkevičius

Legečių miško partizanų žeminės aplinka

2019 m. rugpjūtį LLKŲS tęsė Lietuvos partizanų žeminės Legečių miške (Radviliškio r., Šiaulėnų sen.) aplinkos žvalgymus (*ATL 2018 metais*, 2019, p. 595–598) (1 pav.). Tyrimų metu surengta aštuntoji pilietinė jaunimo vasaros stovykla „Laisvės kovų atmintis“. Aptikti radiniai saugomi ŠAM, gyvulių kaulai – VU Bioarcheologijos tyrimų centro Zooarcheologijos laboratorijoje.

1948 m. kovo 29 d. Radviliškio MGB Mumšilio miške, dabar Legečių, surengė karinę operaciją. Joje dalyvavo Radviliškio MGB viršininko pavaduotojo majoro Poguliajevo vadovaujami operatyvininkai, kareiviai ir sribai. Priešo pajėgas prie žeminės atvedė MGB kareivio uniforma perrengtas partizanų ryšininkas Povilas Grigaliauskas-Poviliukas (g. 1930 m. Mažuoliuose) – užverbuotas agentas Gaidys.

1 pav. Legečių miško partizanų žeminės aplinkos žvalgymų akimirka. G. Petrausko nuotr.

Fig. 1. A moment during the survey in the vicinity of the Legečiai Forest partisan dugout